

ADVOKATFORENINGEN

OSLO KRETS

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref.: 20/132-ABR

Dato: 24. mai 2020

Vår ref.:

Høringsuttalelse – NOU 2019: 17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 2. mars 2020 vedrørende Domstolskomisjonens utredning NOU 2019: 17, samt departementets alternative forslag om å bare endre tingrettens rettskretser i tråd med flertallet i kommisjonens forslag.

Advokatforeningen Oslo krets avgir følgende høringsuttalelse:

1 Innledning

I Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat støtter departementet kommisjonens forslag om å slå sammen rettskretser, men at dagens rettssteder skal beholdes. Det sies intet direkte om Oslo som rettskrets i høringsnotatet, hvilket forstås dithen at departementet støtter kommisjonens forslag om å slå sammen Oslo byfogdembete og Oslo tingrett. Forholdene i Oslo er ikke eksplisitt omtalt i høringsnotatet og er kun behandlet svært summarisk i kommisjonens utredning punkt 12.5.

Advokatforeningen Oslo krets har en særinteresse tilknyttet forholdene i Oslo. Nærværende høringsuttalelse knytter seg dermed kun opp mot den foreslåtte sammenslåingen av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett.

I kommisjons utredning foreslås det å slå sammen Oslo byfogdembete og Oslo tingrett. Som begrunnelse for forslaget vises til flere forhold. Kommisjonen ønsker én fullfaglig domstol i Oslo og anfører at en sammenslåing vil gi økt fleksibilitet i ressursutnyttelsen både på dommersiden, saksbehandlersiden, administrativt og utnyttelsen av bygget. Kommisjonen har pekt på at en sammenslåing vil gi gevinster med tanke på intern drift og organisering, at den administrative bemanningen vil kunne reduseres og at en sammenslåing samlet sett vil gi en mer effektiv ressursutnyttelse. Det er videre anført at en sammenslåing vil medføre større grad av brukervennlighet for det alminnelige publikum.

Forslaget om sammenslåing av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett vil medføre en nedleggelse av Oslo byfogdembete som selvstendig domstol. Til tross for at det også i 2010 og 2015 ble foreslått å sammenslå/endre strukturen til domstolene i Oslo har ikke effekten dette vil ha for brukerne av domstolen blitt nærmere utredet nå, utover henvisning til forholdene i Trondheim, Bergen og

Stavanger i forbindelse med sammenslåingen som der fant sted for om lag 40 år siden.

Advokatforeningen Oslo krets stiller seg negativ til forslaget om sammenslåing av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett, noe vi vil begrunne nærmere i det følgende.

2 Fullfaglighet vs. spesialkompetanse

Kommisjonen legger i utredningen vekt på prinsippet om fullfaglighet. Advokatforeningen Oslo krets er enig i at prinsippet må ha en sentral plass ved vurderingen av domstolenes generelle organisering. Det er samtidig Advokatforeningen Oslo krets sitt syn at prinsippet om fullfaglighet må sees i sammenheng med, og avpasses til, de reelle behov som foreligger i de ulike geografiske områdene av landet.

En sammenslåing av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett er ikke sammenliknbart med sammenslåing av domstoler ellers i landet. Oslo byfogdembete og Oslo tingrett er to forskjellige domstoler med forskjellige saks- og fagfelt, som blant annet setter ulike krav til saksbehandling mv. I tillegg er Oslo byfogdembete landets tredje største førsteinstansdomstol. Størrelsen er i seg selv et argument for å ikke sammenslå domstolene, fordi dette vil skape en domstol hvor størrelsen i seg selv krever økt administrasjon.

Advokatforeningen Oslo krets vil påpeke at Oslo, som landets finansielle sentrum, krever spesialkompetanse blant dommerne og saksbehandlerne. Dette gjør seg gjeldende både ved Oslo byfogdembetes behandling av særskilte problemstillinger knyttet til konkurs og arv- og skifte, samt ved begjæringer om midlertidige avgjørelser m.m. Det er meget viktig at dommerne har erfaring fra behandling av tilsvarende saker tidligere, da viktige beslutninger skal treffes i løpet av meget kort tid. Oslo byfogdembete har dommere med den nødvendige erfaringen og har også utviklet rutiner, som gjør at kritiske avgjørelser treffes innen meget korte frister. Mulighetene for spesialisering i en sammenslått domstol, innenfor de sakstyper Oslo byfogdembete betjener i dag, vil være begrenset. Det vil således ikke være det samme grunnlaget, som i dag, til å opprettholde og utvikle den samme grad av spisskompetanse som dommere og saksbehandlere hos Oslo byfogdembete besitter nå.

Fullfaglighet må veies mot andre hensyn når domstolenes organisering og arbeidsoppgaver skal fastlegges. Per i dag besitter ikke Advokatforeningen Oslo krets informasjon om at mangel på fullfaglighet ved domstolene i Oslo utgjør et problem. Derimot er det Oslo krets sin oppfatning at den spesialkompetanse som Oslo byfogdembete besitter hva angår alle former for bobehandling er meget verdifull. Oslo byfogdembete fungerer i dag svært tilfredsstillende, både mht. saksbehandlingstid og faglig kvalitet. Den gode og tette kontakten mellom retten og oppnevnte bostyrere/bobestyrere/medhjelpere bidrar til en hensiktsmessig og kostnadseffektiv avvikling av saker hvor slik oppnevning er nødvendig. Advokatforeningen Oslo krets fremholder at slik god og tett kontakt nødvendigvis gjør at sakene ikke spres på for mange dommere/saksbehandlere og dermed forsvinner i et stort system.

De samme hensyn gjør seg gjeldende for behandlingen av midlertidige avgjørelser, som hører inn under Oslo byfogdembete. Midlertidige forføyninger skal avgjøres meget raskt. Behandling av slike saker krever dommere med spesialerfaring og et system i tråd med den størrelse og med den kompetansen Oslo byfogdembete har i dag. I et større system er det fare for at saksbehandlingstiden øker og spesialkompetansen forsvinner. Erfaringene med behandling av midlertidige avgjørelser for andre domstoler er blandet, både hva angår faglig kompetanse og saksbehandlingstid.

Ved en sammenslåing er det sannsynlig at den velutviklede og ledende kompetanse som i dag befinner seg ved Oslo byfogdembete innen konkurs-, skifte-, tvangs- og forføyningssaker vil utvannes. Det er grunn til å frykte at den erfaringen som har blitt opparbeidet hos dommere og saksbehandlere ikke så lett ivaretas, og heller ikke utvikles videre. Forsvinner spesialkompetansen, er det nærliggende å anta at sakene vil bli undergitt en lengre behandlingstid, og at avgjørelsene materielt sett kan bli mindre gode. Dette vil være til stor belastning for dagens brukere av domstolen, både for næringslivet og for de private.

Oslo byfogdembete behandler en mengde kompliserte sakstyper, som i mange tilfeller følger prosessregler utenfor tvisteloven. Grunnet Oslo byfogdembetes erfaring, struktur og betydelige saksmengde er byfogdembetet i dag også å anse som en ressurs for landets øvrige domstoler. Domstolen besitter en meget høy kunnskap om materielle spørsmål på de angjeldende rettsområdene og har den største praktiske erfaring med håndtering av slike saker. Domstolens rolle som veileder og forbilde er verdifull. Dette gjelder ikke kun saksområder som er særegne for Oslo.

Advokatforeningen Oslo krets mener etter dette at prinsippet om fullfaglighet må få mindre gjennomslagskraft i Oslo enn i andre deler av landet, og at hensynet til å bevare spesialkompetansen ved å opprettholde Oslo byfogdembete, innenfor dette spesielle felt, som separat domstol, må gå foran. Ettersom Oslo byfogdembete fungerer så godt, er det ikke behov for å omstrukturere byfogdembetet til en avdeling hos tingretten.

3 Ressursutnyttelse og kostnadseffektivitet

Kommisjonen har i sin utredning anført at en sammenslåing vil gi økt fleksibilitet i ressursutnyttelsen både på dommersiden, saksbehandlersiden, administrativt og utnyttelsen av bygget. Kommisjonen har pekt på at en sammenslåing vil gi gevinster med tanke på intern drift og organisering, at den administrative bemanningen vil kunne reduseres og at en sammenslåing samlet sett vil gi en mer effektiv ressursutnyttelse.

Advokatforeningen Oslo krets er ikke enig i at en sammenslåing vil gi de gevinster kommisjonen har pekt på i sin utredning. Størrelsen på domstolen vil ved en sammenslåing med stor grad av sannsynlighet kreve økt administrasjon. En bemanningsreduksjon, slik kommisjonen legger opp til, vil kunne bidra til å svekke domstolens effektivitet av de oppgavene Oslo byfogdembete utfører i dag. Dette vil igjen få store ringvirkninger for brukerne av Oslo byfogdembete ved forlengede saksbehandlingstider, lavere/blandet faglig kompetanse og en grad av utilgjengelighet ved saker som krever umiddelbar oppfølging.

Ressursutnyttelsen ved domstolene i Oslo vil være bedre uten sammenslåing av Oslo byfogdembete og Oslo tingrett. De fagområdene Oslo byfogdembete behandler har ikke behov for mer generaliserte dommere og saksbehandlere. Det er meget viktig å beholde den spesialkompetansen som ligger hos Oslo byfogdembete som separat domstol.

En sammenslåing av domstolene vil med stor grad av sannsynlighet heller ikke føre til økonomiske besparelser, all den tid en større domstol vil kreve flere ledd og føre til en mer tungrodd organisering med større behov for gjennomføring av administrative oppgaver. Advokatforeningen Oslo krets vil

påpeke at det er kostnadsbesparende å ha en spesialisert, effektiv domstol, slik Oslo byfogdembete er i dag. Ved sammenslåing med Oslo tingrett vil denne kostnadsbesparelsen bortfalle.

Advokatforeningen Oslo krets kan heller ikke se at de ressursmessige konsekvensene av en sammenslåing er tilstrekkelig utredet i høringsnotatet. Når det sannsynligvis ikke vil føre til økonomiske besparelser å foreta sammenslåing, må virkningene av en eventuell sammenslåing analyseres inngående for å avklare hvilke ressursmessige konsekvenser en sammenslåing vil ha. En slik vurdering og analyse må foretas før sammenslåing besluttes.

4 Konsekvenser for brukerne av Oslo byfogdembete

Kommisjonen har i sin utredning påpekt at en sammenslåing vil medføre større grad av brukervennlighet for det alminnelige publikum.

For profesjonelle brukere av domstolen skaper todelingen av domstolene i Oslo neppe problemer. Når det gjelder øvrig publikum kan delingen i to instanser muligens være noe uklart om en ikke har hatt befatning med begge domstolene. Dette avhjelpest allikevel i stor grad av at domstolene er lokalisert på samme sted. Domstolenes nettsider er også tydelige på saksområder, samt øvrige opplysninger, dersom det alminnelige publikum skulle få behov for å benytte seg av domstolene.

Det som er fremhevet over under punktet om fullfaglighet og spesialisering har direkte relevans for brukerne av domstolene. For brukerne er det viktigst at avgjørelsene er av god kvalitet og at sakene undergår en rask behandling. Det henvises dermed til det som der er sagt.

De eventuelle besparelser som oppnås internt må dessuten veies opp mot de større samfunnsøkonomiske effektene. Av hensyn til flere samfunnsinteressenter bør man beholde en modell som på best mulig måte ivaretar den eksisterende kompetansen og funksjonen til Oslo byfogdembete. Samfunnet som helhet vil kunne tape betydelig mer enn de eventuelle interne besparelsene ved at f.eks. kreditorer ikke tidsnok får sikret sine verdier. Dette har direkte konsekvens også for offentlig sektor. Videre vil en mer tungrodd organisasjon kunne føre til flere ledd, samt lenger saksbehandlingstid også i de saker hvor det er oppnevnt bostyrer/bobestyrer/medhjelper, hvilket igjen vil kunne føre til fordyrende behandling av konkursboet/dødsboet/tvangssalget. Slik fordyrende behandling av disse sakene vil gå direkte utover brukerne, som vil sitte igjen med regningen.

Det skal videre bemerkes at det har vist seg nå i disse tider at det i krisesituasjoner er ekstra viktig med domstoler med spesialkompetanse. Oslo byfogdembete har åpnet konkurser, avholdt skiftesamlinger, avsagt kjennelser mv. heldigitalt. Ved sammenslåing til en stor domstol er Advokatforeningen Oslo krets av den oppfatning at dette arbeidet vanskeligere hadde latt seg gjennomføre.

5 Oppsummering

Advokatforeningen Oslo krets slutter seg ikke til forslaget om sammenslåing.

Advokatforeningen Oslo krets ser det som sannsynlig at den verdifulle spesialkompetansen som i dag ligger hos Oslo byfogdembete ikke vil holdes vedlike og dermed på sikt vil bli utvannet. Videre er det sannsynlig at en sammenslåing vil medføre at spesielt brukerne av Oslo byfogdembete vil bli skadelidende som følge av lengre saksbehandlingstid, lavere faglig kompetanse, fordyrende prosesser m.m.

Advokatforeningen Oslo krets ønsker også å avslutningsvis bemerke at dagens todeling av domstolen i Oslo fungerer utmerket. Når det verken foreligger økonomiske eller andre tungtveiende hensyn for å foreta sammenslåing i Oslo, er det etter vårt syn heller ikke formålstjenlig å foreta endringer

Med vennlig hilsen

Else-Marie Merckoll
Leder Advokatforeningen Oslo krets